

СЪВЕТ ЗА ПАРТНЬОРСТВО КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ПРОТОКОЛ № 03

от заседание на Съвета за партньорство към ВСС,
проведено на 16.09.2022 г.

Днес, 16 септември 2022 г., петък, от 11.00 ч. в Пресцентъра на ВСС в сградата на Висшия съдебен съвет – гр. София, ул. „Екзарх Йосиф” № 12, и паралелно с видеоконферентна връзка се проведе заседание на Съвета за партньорство към ВСС.

На заседанието присъстват:

Вероника Имова – съпредседател, член на Висшия съдебен съвет (онлайн)

Даниела Ангелова – съпредседател, представител на Асоциацията на прокурорите в България (онлайн).

Членове на Съвета за партньорство към ВСС:

Евгени Иванов – член на Висшия съдебен съвет;

Стефан Петров – член на Висшия съдебен съвет;

Ангелина Лазарова – съдия в Апелативен съд – Варна (онлайн);

Мария Попова – член на УС на Асоциация на българските административни съдии (онлайн);

Николай Кръстев – представител на Камарата на следователите в България.

От администрацията на ВСС:

Тони Виткова – старши експерт в сектор „Връзки с обществеността“;

Стефка Барова – сътрудник на комисия в дирекция „Правна“.

Заседанието протече при следния дневен ред:

Проблеми с експертизите и вещите лица.

Обсъждане на актуални въпроси, поставени от членове на Съвета във връзка с обновяване на състава на Съвета за партньорство към ВСС.

* * *

Началото на заседанието 11.03 часа.

Вероника Имова: Колеги, съгласно правилата на чл.14 от Наредба № 8 от 08.11.2018 г. за организацията и дейността на Съвета за партньорство

към Висшия съдебен съвет, която регламентира работата на Съвета за партньорство, имаме необходимия кворум от 2/3 от членовете, така че по хода на работата ни, на заседанието мисля, че сме единодушни. Даваме ход на днешното заседание на Съвета за партньорство. Зададената тема за днес е „Проблеми с експертизите и вещите лица“, една актуална тема, която е предмет на вниманието на практикуващите правници, а и не само, тя е и ангажимент на Висшия съдебен съвет, дотолкова доколкото той има задължение да подобрява организацията на работата на съдилищата. Благодаря на колегата Ангелина Лазарова, за предложената тема в днешния дневен ред, очевидно тя вълнува всички магистрати, както казах, поради което с интерес ще следим всеки от нас дебата. Преди това само две думички от мен – всъщност какво имам предвид. Ние като юристи първо следва да се обърнем към правната рамка, към нормативната уредба, която регулира този институт, институтът на вещите лица. Очевидно това са всички разпоредби в процесуалните закони – АПК, ДОПК, ГПК, НПК, както и разпоредбите в ЗСВ, разбира се. Специален подзаконов нормативен акт е и Наредба № 2 от 29 юни 2015 г. за вписването квалификацията и възнагражденията на вещите лица. Една техническа новост е, че имаме Единен Регистър на вещите лица и сега тук ми е много любопитно да разбера от магистратите как работи този регистър, дали изобщо работи пълноценно, какъвто е замисълът в закона и в този проект, който беше осъществяван може би колко, шест години, 2016 г. с решение на предходния състав на Пленума на ВСС е прието ВСС да бъде бенефициент по един проект по мярка „Разработване на цялостен модел на експертизите“, включително „Повишаване изискванията за подбор на експерти“, с оглед професионалните им квалификация и интегритет, след това с поредни решения на Пленума е определен като координатор за съдебната система в този екип за управление на проекта г-жа Даниела Марчева, това е станало ноември месец 2017 г. Същият месец е сключен и административния договор за предоставяне безвъзмездна помощ съответно, по който са определени три приоритетни дейности: „Изследване на нормативната уредба“ и европейското законодателство и практики, уреждащи организацията на експертизите, „Изграждане на автоматизирана информационна система – Единен регистър на вещите лица“ и мерки за публичност и визуализация в проекта. Проектът е вече факт, той е приет, очаква се да се преценят какви са резултатите от реализирания проект. С поредната промяна, последната, във въпросната Наредба № 2, в сила от 01.04.2022 г. е регламентирано и присъствието и обективизирането, реализирането на този Единен регистър.

Това е в организационен план и в нормативен порядък. Регулацията на материята за работата, подборът, квалификацията и работата на вещите лица. Това е, което е свършил досега ВСС и аз с интерес ще очаквам вашите становища във връзка с това как работи този регистър, има ли проблеми в

нормативната уредба или проблемите са и организационни, и в нормативната уредба, просто задавам посоките на нашата дискусия, ако има и други, разбира се, мнения, заповядайте, колеги, откривам дебата.

Ангелина Лазарова: Чувствам се в някаква степен много щастлива, че отваряме тази тема. Не зная дали добре ме чувате, аз съм подготвила няколко материали, които искам да споделя. И да започнем с това, което, искам да покажа просто въпросния Регистър (experts.mjs.bg), за който говорим и ще споделя на екрана на моя компютър, за да можете да го виждате. Дали го виждате сега? (гласове – да) Това е началната страница на Регистъра. Имаме възможност да търсим вещи лица. От списъка виждаме, че съществуват в регистъра 546 страници. По 10 човека на страница това означава 5460 експерти в България. Моята практика с този регистър не е успешна, защото в него има грешки и ще ви покажа какво имам предвид – ако например търсим трасологични експертизи в съдебен район Варна няма да намерим нито една, нито един експерт. Това е така, защото са объркани експертите, които попадат в съдебен район Варна и съдебен район Враца. Далеч не исках да започна с това, но понеже говорите за регистъра и моята практика това мога да ви покажа. Тук имаме експерти, които са варненски експерти и са попадали по някакъв начин в съдебен район Враца. Това е само малка част от проблемите, които мога да покажа. От 5460 експерти, грубо казано, ако ние искаме да видим примерно на този експерт каква му е специализацията, ние ще видим, че този експерт криминалист-среден техник и фотограф, и той се води трасолог. И това са в кои сектори на експертите и в кой съдебен район, т.е. това са данните за този експерт. Когато видях грешката и объркването между експертите на Враца и Варна аз се опитах да намеря контакт с човек, който се грижи за сайта и попаднах на този и-мейл адрес, не съм писала писмо, защото това е във връзка със самия проект и-мейл адрес по ОПДУ, който е работил. Реших тогава да видя и евентуално как изглежда целия този сайт и попаднах на първата страница, която е на самия регистър където новините са от май 2019 г. Това е чудесно, че го имаме, чудесно е, че някъде са описани, но пак казвам, че според мен има грешки, поне аз намерих такива. Това, което е препъващо, пак казвам, между начина, по който трябва да подхождаме към експертите, ние сме свободни по наказателното-процесуално право да изберем експерти и от друг съдебен район, но винаги имаме определени обструкции. В пространството, говоря чисто теоретично, можем да срещнем, и в доктрината редица статии, в които се призовава за неутрално определяне на експерт, за определяне на случаен принцип на такъв експерт. Има такива научни статии, които няма да губя времето на колегите да ви запознавам. Така че, добра идея, хубаво е, вложени са много средства, може би просто някой трябва да довърши добрата работа и да се грижи действително колегите да знаят за този регистър и да го ползват.

Моите бележки по актуалността на темата, също не че съм отворила нещо, което искам да споделя. Това, което виждате е въпросникът, който е даден от организацията СЕПЕЖ и вие знаете, че на всеки две години съдебните системи на страните членки на Съвета на Европа преминава на оценка. В периода 2020-2022 г. сектор 11 е посветен на експертите в съдебните системи и тук има въпроси, по които нашата държава сега дължи отговори, те са доста въпроси, и са много актуални. Предполагам, че в края на 2020 г. те ще бъдат попълнени. В тези въпроси има стойността на назначаването, определянето, заплащането, броя на дела, по които се назначават експертизи и т.н. е много важен фактор и елемент на оценяване на нашата съдебна система. Казвам го от гледна точка на това, че проблемът не е само на национално ниво актуален, проблемът е актуален на ниво държави-членки на Съвета на Европа и то за двегодишния период на функционирането на тези системи.

Другото, което искам да покажа е тази Наредба 2, за която, г-жо Имова говорите, не знам дали я виждате на екран, (намесва се Вероника Имова – да, да) в Глава 4 са нормите, които говорят за възнагражденията на вещите лица. Тези правила не се прилагат еднозначно от съдилищата на територията на държавата във връзка с изплащането на възнаграждения на вещите лица. В тази така създадена Глава 4 създава пречки и чисто демотивира експерти, които ще дойдат, които са да кажем в структурите на МВР или Прокуратурата, и ще дойдат при нас знаейки, че те няма да получат възнаграждение за труда си, тъй като в НПК експертът има право да получи възнаграждение за труда си, ние се виждаме в трудности да изслушаме вещото лице, без да му заплатим, нещо повече – това блокира и натовазва допълнително и структурата НИК, защото с експерти, които в тази структура съм говорила те също имат много бележки, може би е добре и диалога да се отнесе и в посока на техните организации, ето например тази структура, която е много важна за цялата българска съдебна система и трудности, които тя има, но парите са голям проблем, да не говорим, че стойността, по която ние определяме тези възнаграждения, макар и тя да има и някакви груби параметри в тази Глава 4 понякога се получава така, че не можем, а и нямаме съвсем качествената възможност да редуцираме тези възнаграждения. Попадало ми е, по дело трето поредно заключение на нови вещи лица в състав, която е копираше предходните експертизи и са си писали по 15 часа работа, без нищо друго освен да копират, пейстнат, което означава над 500-1000 лв. възнаграждение за експертиза, която те са копирали и пейстнали. Аз обърнах внимание на колегите, тъй като беше съдебен контрол в досъдебното производство, че тази експертиза не би следвало да бъде заплатена, не мога да кажа какво се е случило натам, но това е само част от проблемите и те са доста свързани със заплащането.

На следващо място – разходите, които трябва да се плащат – пътни, дневни и режийни, могат да бъдат спестени ако разпитите протекат по видеоконферентен път, в каквато посока процесуалните закони ни дават някакви правомощия. За съжаление много са съдебните състави, които уважават възраженията на страните за исканията за непосредствен разпит на вещите лица. Няма разлика между видеоконферентен разпит на вещи лица според мен, говорейки по видеоконферентен път екип от вещи лица, които са в различни съдилища настанени за изслушването в това съдебно заседание и присъствието им пред настоящия съдебен състав, тъй като комуникацията, която видеоконференцията връзка дава е съвсем пълноценна, но може би е добре, говорейки за регулация допълнителна, някак да бъде поставен акцент на това, още повече, че бюджета на съдебната система ни е добре известен. В тази посока между другото и с колегите имаме едно предложение, само още мъничко искам да кажа за видеоконференчните връзки. Има една непоследователност когато се иска в друг съд да бъде изслушано вещото лице, чието заключение ще бъде прието по паралелно производство в решаващия съд. Тогава, когато действието е необходимо на апелативните съдилища с указания на Върховния касационен съд се указва да бъдат компетентни за провеждане на видеоконференцията окръжните съдилища. Когато обаче ВКС е в ситуация, в която събира той диктандата, тогава когато действа като въззивна инстанция, доста пъти вече, във Варна имаме видеоконференции, които се възлагат на апелативните съдилища, а не на окръжните съдилища и всъщност не знаем защо, но това пак казвам е един от малкото проблеми. Като че ли аз още не съм стигнала до най-големия проблем, а той е въпреки 5460-те човека, които ги имаме по регистър, ние отчитаме и ВКС в своята практика отчита недобрата експертна подготовка на експертите, нестабилността на техните заключения, непрекъснатата оборимост на техните измервания и различни изчисления, или изследвания във връзка с автотехнически и съдебно-медицински експертизи, които най-често са комплексни и огромен проблем създават за делата с пътно-транспортни произшествия, лекарски грешки и т.н. Ако навлезем и в стопанските престъпления, и в данъчните, ще намерим същия проблем. Имаме недостиг на квалифицирани експерти. Некачествени са изследванията, непълни са, в досъдебните производства масово се назначават експертизи с три въпроса автотехнически, които никак няма да решат делото, след това се назначава допълнителна експертиза с още три въпроса, след това същото вещо лице влиза в състав на повторна експертиза и т.н., което е нередно да бъде така и още в досъдебното производство стигаме до суми от порядъка на 4 000 лв. за автотехнически изследвания, които не решават проблема, защото в съдебната фаза същите въпроси продължават да бъдат неизяснени. Така че, затова ми е „болна“ тази тема, затова благодаря и за вниманието и на колегите от Съвета за партньорство, можем и натам да говорим още, но някак, в две посоки

поставям, които са били и преди мислени – първо възможно ли е контрола върху набирането на експерти, поддържането на тяхната квалификация и качеството на съдебните експертизи да бъде поверен на обособен орган в самата съдебна система или към нея, такова като пример мога да дам Бюрото за правна помощ, което се грижи за правната помощ, макар примера да е съвсем, съвсем груб. И втората посока е, че поне в съдебната фаза, а съм убедена, че и досъдебната има такива проблеми, имаме огромни трудности с плащанията на тези изследвания. И тъй като перото попада в общата сметка на съдилищата е много трудно да се намерят средства. Във въззивният съд по мое дело една експертиза преди четири години струваше 9 400 лв. Имахме разговор, да, защото беше от няколко вещи лица и ставаше дума за може би 800 земеделски имота. Разбирате, че има такива ситуации. Тогава възникна изключителна трудност със справянето с бюджета. Та първата посока е – възможно ли е обособен орган да се грижи за това и второ – възможно ли е бюджета за експертизи да бъде самостоятелно определен по някакъв начин.

Благодаря ви много за вниманието, съжалявам ако съм прекалила.

Вероника Имова: Много благодаря, колега Лазарова. Насочихте разговорът в горещите точки, проблемите, които следва да бъдат разглеждани и решавани.

Моля, колеги, ако имате мнения, становища, предложения?

Колегата Петров.

Стефан Петров: Проблемът с вещите лица не стои отскоро, той е отдавна, аз откакто съм в тази съдебна система винаги е имало проблеми с вещите лица. Според мен едно от решенията е създаване на Закон за вещите лица. Такъв закон примерно има в Словакия приет, който съм го разглеждал и според мен е много удачен. Аз съм участвал в две групи за създаване на Закон за вещите лица в Министерството на правосъдието и трябва да ви кажа – тъкмо стигнем до разбирателство по закона и самите вещи лица помежду си се скарват и се приключва работата по него.

Между другото в шестия състав на Висшия съдебен съвет 2007-2012 г. имаше по един проект, който завърши с изработване на Закон за вещите лица, проф. Кунчев беше спечелил тогава възможността да изготви такъв законопроект, тогавашния състав на Висшия съдебен съвет го прие, ние го внесохме тогава в Министерство на правосъдието, но Маргарита Попова по негово време беше министър на правосъдието, така и не пожела да го внесе по официален ред чрез Министерски съвет в Народното събрание. В този Закон за вещите лица, проекто-закон, в който съм участвал последно той беше тогава Виржиния, забравих ѝ фамилията, беше в Разград съдия, беше заместник-министър. Там се обсъждаха въпросите за встъпването като вещо лице, обученията на вещите лица, в момента нямаме обучение. Част от вещите лица, които участваха в работната група много държаха всяко съсловие да прави изпити за вещи лица, така че да има някаква „цедка“ на

влизането на вещите лица като такива, записването им като вещи лица, защото сега всеки що-годе в определена област отива, записва се, има комисия, всичко е формално и според мен решението на тези проблеми е само чрез изработването на един такъв закон, защото наредбата си е наредба, но добре ще бъде да има един Закон за вещите лица, където да се регламентират всички тези неща. Голям проблем е със заплащането. Аз съм съгласен изцяло, каквото каза колегата от Варна. Ние в момента преди три-четири години в Националната следствена служба, тъй като знаете в досъдебното производство проблемите са същите, каквито са със съдебното производство, то няма как да бъдат по-различни, решихме и направихме единен Регистър на вещите лица, но на вещи лица, които сме ги изпитали в практиката от цялата страна, от всички околните следствени служби, по определения вид материя всеки трябваше да даде, добрите вещи лица, действително които работят и по този начин направихме един електронен регистър и в момента колегите от страната всеки може да влезе в този регистър, примерно колегите от Варна търсят нещо лице авто-технически експерти (намесва се Вероника Имова – във всички съдебни райони) Най-добре примерно да потърсят в околните, примерно Варна както е – Шумен, Бургас, примерно говоря, и така могат да намерят добро нещо лице, някой път се налага местните вещи лица, няма значение в коя материя, просто поради естеството и индивидуалния характер на експертизата, може да има засегнати примерно от вещите лица в определената област по даденото досъдебно производство да са или просто да не могат да се използват от същия регион. Така че, този регистър при нас действа в момента, но този (намесва се Вероника Имова – той е единен) Единен, за цялата страна, но това е неофициален, просто практически насочен към следователите, за да могат да го ползват. Аз не знам в страната как се използва, но тук в София знам, че се ползва много добре този регистър.

Моето предложение е да направим всичко възможно пак да поставим въпроса пред Министерство на правосъдието, евентуално да се направи някаква работна група, но с по-малко хора, защото по-малко хора по-добре работят, защото последния път работната група тя стана много голяма и нали ви казах – изпокараха се вещите лица. Помня, че във връзка с икономическите експертизи вещите лица се изпокараха кой е по-по-най и се приключи работната група.

Това е, което исках да кажа.

Вероника Имова: Благодаря Ви, колега Петров.

Колега Иванов.

Евгени Иванов: Колеги, наистина въпросът с вещите лица е жизнено важен за производствата, които се водят в съдебната система. Поне моята гледна точка откъм наказателната им проява и там действително е много тежко, много тежко за решаване. Въпросите с намирането на експерт, с

работата, която свършват експертите, а поне в моето си амплуа като представител на съсловните организации, и аз както колегата Петров каза, дълги години участвам в какви ли не работни групи, все на тема „Регламент на дейността на експертите“, и възнаграждението им ако щете. За себе си съм достигнал до един извод – ако ще се решава въпрос, той трябва да е на възможно най-високото ниво за решаване, а именно със закон. И съм бил свидетел на няколко опита, и за наредби, и за закони, които свършват така, както колегата Петров разказа – свършват зле. Като гледам каква е политическата обстановка, защото всички тези инициативи бяха подегани и менажирани от Министерство на правосъдието и когато министъра се смени, поради каквато и да е причина, тези проекти умираха и следващия инициираше нови. И точно за мен това е една от основните причини да не се стигне до някакъв регламент в крайна сметка. Това, което съм забелязал и от дейността ми в Гражданския съвет към Висшия съдебен съвет, където най-много са организациите на експерти – 6-7, ако не и повече, самите експерти не са много единни помежду си относно съществените детайли за регламентиране на тяхната дейност. Това, което беше зачекнато като проблем е как да бъдат допускани и оценявани качествата на експертите, за да влязат в подобен регистър, защото тези експерти, които са с по-голям потенциал, те съответно имат нетолкова добро отношение към тези, които не са компетентни, пък поемат всякакви задачи, само и само да могат да си докарат хонорар. В крайна сметка всеки работи нещо, за да получи съответното възнаграждение. Та експертите и те не са много единни в усилията си да доведат до успешен край една подобна регламентация. Свидетел съм бил, както аз, така и много мои колеги на досъдебното производство или в разследването се назначават едни експерти, впоследствие в съдебната фаза не могат да си защитят добре експертизата, назначават се повторни, допълнителни, изцяло нови експертизи с нови експерти и в един момент делото се обръща на 180 градуса, което не е добре за никой, това са наистина, както колегата Лазарова каза пари, грешни пари, дадени за некачествена и недобре свършена работа. Да не говоря повече, но въпросът наистина е изключително важен и аз поне не виждам как ще бъде решен по друг начин, освен чрез закон. За мен съществена и най-важна е ролята на Министерство на правосъдието, само че честата смяна на министри води до прекъсване на подетите инициативи за подобна регламентация. Ако с нещо може да сме полезни и ние, ще го подкрепя с две ръце. Ако с нещо може да повиши коефициента на полезно действие на една евентуална наша инициатива мисля, че биха могли да си партнират Съвета за партньорство с Гражданския съвет, защото там наистина има изключително активна и голяма диаспора на вещи лица. Очевидно държавата сама няма да се мотивира да свърши такава работа и може би тук е най-ценното наше качество да може да я подтикнем да реши най-накрая този въпрос. Поне така

си мисля аз, но въпросът е жизнено важен за съдебните и всякакви други производства, и граждански, и наказателни, и административни.

Благодаря ви.

Вероника Имова: Благодаря, колега Иванов.

Заповядайте! Колегата Кръстев.

Николай Кръстев: Напълно подкрепям това, което беше изложено от колегите Стефан Петров и от колегата Евгени Иванов. Нашата синдикална организация има представители в Гражданския съвет и там беше създаден много добър проект и моето желание е да подкрепя идеята на колегата Иванов дали не е добре да се създаде, да направим едно съвместно заседание с Гражданския съвет по темата. Иначе, ние също имаме съществен проблем с вещите лица, като при нас най-големия проблем е с медицинските лица, защото съгласно разпоредбата на чл.157, ал.2 от НПК огледите на труп се извършват в присъствието на съдебен лекар или ако няма такъв от друг лекар. В тази връзка през 2016 г. от директорът на Национална следствена служба бяха създадени правила за реда и осигуряване на съдебни медици за извършване на такива действия по разследването и като допълнение към това бяха сключени договори с такива съдебни медици, първоначално те бяха пет съдебни медици от ВМА, впоследствие бяха двама от ВМА и трима от Клиниката по „Съдебна медицина и деонтология към БАН“. 2020 г. обаче тези договори не бяха подновени, защото вещите лица отказаха да извършват такива експертизи, заради ниско заплащане и висока натовареност, и това доведе до нещо много тежко. Например – ако стане нещо след петък, 17 часа, то ние не можем да викнем медик от КСНД и по тази причина търсим някакви варианти, например освидетелстванията да ги правим в работно време. Когато имаме произшествие и трябва да извършим оглед на труп ние го извършваме без съдебен лекар и ние на практика не описваме медицински критерии и показатели, ние описваме само местоположението на трупа, къде се намира, но нищо не пишем за другото и се притесняваме дали после тези огледи и съответно експертизите ще издържат в съда. В тази връзка бяхме писали доста писма до министъра на здравеопазването, до министъра на правосъдието, но в крайна сметка няма никакъв ефект. От Министерство на здравеопазването ни беше отговорено, че всички болници са самостоятелни търговски дружества и никой нищо не може да им каже как да си извършват дейността. И в тази връзка пак искам да повторя, че е нужен закон, както каза колегата Петров, както са уредени нещата в Словакия, вероятно и в други държави от Европейския съюз, за да могат вещите лица да получават възнаграждения и да си вършат работата. Разбира се, не трябва да се пренебрегва и това, което каза съдия Лазарова, че често експертизите са формални. Аз понеже се занимавам главно с данъчни дела, например ние не сме доволни много от съдебно-счетоводните експертизи, защото много от вещите лица просто преписват констатациите в ревизионния акт и в доклада,

а това не е достатъчно и не е качествено. Така че, според мен трябва да решим и предложението на колегата Евгени Иванов да се направим съвместно заседание с Гражданския съвет на ВСС, не е ли добре да вземем решение.

Благодаря ви за вниманието.

Даниела Ангелова се включва онлайн в заседанието. Евгени Иванов напуска залата.

Вероника Имова: Благодаря, колега Кръстев!

Само да кажа на колегите, че имаме кворум, защото се включи и колегата Ангелова, колегата Иванов имаше служебен ангажимент и напусна залата, така че пак имаме кворум.

Колега Ангелова, чувате ли ни?

Даниела Ангелова: Здравейте! Аз ви чувам много добре, вие чувате ли ме?

Вероника Имова: Да, да. Чуваме Ви.

Даниела Ангелова: Аз имах ангажимент, за което се извинявам, но докато организирам връзката ... (не се чува)

Вероника Имова: Благодаря Ви за готовността да подкрепите работата на днешното заседание на Съвета. Благодаря Ви още веднъж.

Даниела Ангелова: Много е интересна темата ... (не се чува)

Вероника Имова: Колега Ангелова, бихте ли могла да подобрите връзката, получава се някакво смущение, не Ви чуваме ясно, по-далеч от микрофона или как, не знам, ако може да организирате по-добра връзка. Чуваме Ви не съвсем ясно.

Даниела Ангелова: Добре. Аз ви чувам г-жо Имова ... (не се чува)

Вероника Имова: Аз не чух. Благодаря Ви, колега Ангелова.

Да чуем и колегата Мария Попова, много ми е любопитно какво мислят административните съдии там къде са проблемите или те просто не се различават от общите констатации за тези проблеми, които чухме от колегата Лазарова, от колегата Кръстев.

Мария Попова. Колега, Попова?

В момента не ни чува.

Вероника Имова: Уважаеми колеги, това, което виждам като обобщение на проблемите е на първо място – да се захванем с този регистър. Виждам, че това, което фактическите данни, които чухме от колегата Лазарова са доста обезпокояващи за качеството на работата с този регистър, т.е. качеството на самия регистър, на самата информационна система, която е създадена.

Виждам, че отсъства постоянна поддръжка на този регистър, той не се актуализира.

Второ – има големи празноти в информацията по отношение квалификацията, уменията и способностите на вещите лица, които са

вписани в списъците и съответно въведени в този електронен регистър. Ето, примерът с техника, който бил фотограф, пък всъщност той е следвало да извърши, да даде експертни знания, специални научни знания в областта, в която е назначен. Едва ли бихме могли да очакваме от него експертни знания, поради което ми се струва, че въпросите за подбора и контрола, при избора и вписването на вещите лица, съответно въвеждането им в този електронен регистър, трябва да бъдат много завишени. Съгласно нормативната уредба подборът се осъществява от комисия от председателя на апелативния съд, съответно апелативен прокурор или назначени от тях колеги, съответно председателя на съответния окръжен съд в съответния съдебен район и представител на окръжния прокурор или самия окръжен прокурор в съответния съдебен район, т.е. това са юристи, които би следвало да следят за експертизата и моралните качества на тези кандидати и да бъдат повзискателни, съобразно заложените критерии, т.е. тук имаме и човешки фактор. Нормативната основа, колкото и да бъде съвършена, ако човешкият фактор не си върши работата нещата пак добиват проблематичен характер. Другият проблем, който виждам е заплащанията, когато вещите лица са представители на Министерство на вътрешните работи, съдилищата не определят възнагражденията им съответно от бюджетите на съответните органи съдебна власт или прокуратурите, а препращат към бюджета на Министерство на вътрешните работи. Това демотивира вещите лица, защото е бюрократично и свързано с твърде усложнени административни процедури. Има един много дълъг период на чакане. Виждам, че според наредбата дори в случаите, в които от бюджетите на органите на съдебната власт се възлагат възнагражденията срокът е до два месеца, което също е демотивиращо за вещи лица, които съвестно и компетентно са си свършили работата. Тук също може да се помисли за по-добра регулация, а защо не и за това, което каза и колегата Лазарова – един централизиран фонд за възнагражденията на вещите лица. Това също е нормативен проблем, т.е. високо, т.е. завишени, изключително завишени критерии при оценката на професионалните качества на вещите лица, създаване на единен фонд за възнаграждение на вещите лица, а не разпокъсан, с оглед качеството на институцията, която ги назначава. Не на последно място този регистър, който за мен търпи доста критика, видяхме нагледно какво представлява този регистър. В него трябва да има пълна информация за професионалната квалификация на вещите лица, трябва да има възможност за лесно търсене на лицата по съответния вид научни знания, които те притежават, т.е. да има възможност да се търсят по ключови думи, в зависимост от име, от материята, в която те са специалисти, от научните им знания, а и по съдебни райони. Виждам, че има такова разпределение по съдебни райони, но не е стриктно, има и смесване примерно в съдебен район Варна има и представители на вещи лица, които са вписани в други съдебни райони, което също малко обърква и магистратите,

а те трябва да реагират веднага в процеса, за да назначат най-подходящия специалист в дадена област. Т.е. наложителна е оптимизация, попълване на Единния регистър с повишаване критериите за квалификацията на вещите лица при подбора им и съответно улесняване механизма за заплащанията на вещите лица, като се създаде такъв единен фонд. Въпросите са отнесени и към подобряване на нормативната уредба, дали ще бъде в рамките на наредба, която всъщност е издадена от министъра на правосъдието, съгласувана с Пленума на ВСС, но така или иначе ако колегите считат, че трябва нормативно да се регулират тези въпроси от нормативен акт с по-висш ранг, а именно по реда на закон не виждам проблеми това да се случи. Да се вземат мерки на нормативно и на организационно ниво. Всъщност кой обслужва регистъра, коя фирма, която е създала този софтуерен продукт, колега Лазарова, в момента нямаме информация коя е тази фирма?

Ангелина Лазарова: Аз мога пак да споделя екрана ако искате и да видим какво пише там. Ето го регистърът отново. И това е Министерство на здравеопазването. Когато говори колегата Кръстев се сетих, че тук имаме в Министерство на здравеопазването един списък от такива консултанти, които можем да викаме в случаите когато ни трябва вещи лица и със заповеди на министъра на здравеопазването те се определят. Просто бях отворила този екран, но по повод на нашия, този регистър, ето, го който е, това е въпросният Единен Регистър на вещите лица. Дали го виждате сега? (гласове – да, да) И тук ако търсим информация кой е този, който поддържа сайта, ето това ще срещнем, този и-мейл.

Вероника Имова: И Вие споделихте с нас, че сте правили опити да се свържете със специалисти и каква е обратната връзка?

Ангелина Лазарова: За това, което Вие казвате, абсолютно вярно е – това е информация от 2019 г., сега сме 2022 г. – септември. Видно е, че нещо, което е вложено, тук явно не се работи не се поддържа, не се актуализира, но тук когато кажем ключова дума, ако трябва да търсим по ключова дума и ако пишем да кажем: фотограметрия, търсим такъв експерт, намираме девет страници, само да направим един опит, защото го тестваме в момента (намесва се Вероника Имова – много благодаря за тази демонстрация) Получава се фотограметрия, че имаме такъв експерт, който е в съдебен район Добрич. Ако другата информация е вярна, защото пак казвам – за мен по-големия проблем е, че неточностите, които виждам с имената, които аз познавам като трасолози, ги няма въобще, във Варна нямаме трасолози, ако гледаме този регистър, но може би Министерство на правосъдието най-добре знае кой трябва да се грижи за тази платформа, защото те са хоста, те би трябвало да я поемат. И затова адресът долу е техния: „Славянска“ 1.

Вероника Имова: Ясно. Благодаря Ви.

Ангелина Лазарова: Това действително позволява мислене. И тук, пак казвам, имаме огромен кръг вещи лица. Знаем ли дали въобще те са

свършили една експертиза или просто сега си подали документи, така както Иванов каза, за да си вземат възнаграждението! Това е. Ще вземат експертизи, ще се научат как да ги правят, а дали ще ги направят вярно, имат ли апаратурата, с която да ги направят! Знаете ли, това е също въпрос и колегата Кръстев като разследващи, колегата Петров го знае – живеем в 21-ви век. Експертите ни цитират книги от 1980 г. Работят с лупи, които са със съмнителни качества. Да не говорим как може разследващ може да направи оглед на труп, без съдебен лекар. Това е страшно! (намесва се Вероника Имова – това ме поразя! Ако аз съм съдия няма да ценя тази експертиза, този оглед!) Това е страшно просто. Ние би следвало да залагаме на чисти доказателства, обективни доказателства. Имаме нужда от такава апаратура, от експерти, които са подготвени. Дори Румъния има много по-подготвени експерти от нашите. И това ми е мъчно. Има и една платформа, която е общоевропейска, ако искаме да намерим експерт от европейска държава, можем да намерим. Там са написани подробни данни. Въпросът е кой ще плати. И този експерт, когото ние поканим, и той подготви експертизата, според правилата си, по които работи, и когато дойде тук в нашия съд да бъде изслушан, при това на живо, защото адвокатите възразяват, макар и в Германия той да бъде разпитан по видео-конференция, и той идва на живо със своето куфарче и със своите материали, така както работи в Германия, и няма да видят експертиза, която е написана по НПК, няма да я видят в 1-ва част, 2-ра част, 3-та част, те ще видят една немска експертиза. Какво ще правим после с анализа на този способ и на резултата от заключение! Много са спорни и много са проблематични, но пък действително в някои сектори експерти от други държави могат да бъдат полезни, защото нашите не са в състояние да изследват малки частици за ДНК. И други неща. Дълго и дълго, и подробно, но пак казвам – регистърът е хубава идея, да, съгласна съм, просто трябва да се обърне внимание и вероятно в Министерство на правосъдието не ни стигна времето да тръгна и там да питам – кой евентуално би трябвало в една техническа секция или отдел е длъжна да се грижи за регистъра. Но може би, би могло лесно да се провери.

Стефан Петров: Аз като го погледнах той вероятно е по някой проект, проектът е приключил, там сме взели парите и никой отгук-нататък не се грижи за този регистър.

Вероника Имова: Проектът е на Министерство на правосъдието с бенефициент Висш съдебен съвет всъщност. Това е. Изцяло е организиран от Министерство на правосъдието. Контролът върху дейностите обаче е възложен на наш представител, но виждаме какви са резултатите.

Много ви благодаря за тези мнения.

Има ли други колеги, които желаят да споделят свои впечатления от работата си с вещите лица и проблематиката във връзка с тях?

Колегата Попова не виждам да се включва. Тя е с включен монитор, но очевидно не ни чува.

Колеги, трудно е при толкова много проблеми да се формулират с едно-две изречения някакви изводи, които от днешната среща можем да направим, но аз бих предложила, ако няма други изказвания и включвания с мнения, да се обединим с решение като се обърнем към Министерство на правосъдието и то към министъра на правосъдието, виждам, че той във вчерашното заседание на Пленума прояви доста активност и доста съпричастност към работата на Висшия съдебен съвет, за наше огромно учудване, почувствахме взаимодействието между властите вчера, дано това да не е само измамно, но аз ви предлагам да се обърнем към министъра на правосъдието в служебното правителство в момента, като го сезираме с проблемите в работата с регистъра, Единния Регистър за вещите лица, а именно поддръжката на регистъра с актуална информация, както за квалификацията, уменията и способностите на вписаните вещи лица и въведени в този регистър, така и за възможността на магистратите да оперират бързо, лесно, с помощта на ключови думи, в този регистър. Да се актуализира своевременно и да се ангажират отговорните длъжностни лица, и.т. – специалисти, които да осъществяват ежедневно поддръжката на информацията в този регистър.

И на второ място пак да се обърнем към Министерство на правосъдието, т.е. към министъра на правосъдието с идея да се усъвършенства механизма за подбор на вещите лица, като се установят високи стандарти относно тяхната квалификация и етични качества.

На следващо място да се помисли за законодателни промени във връзка с организиране възнагажденията на вещите лица, като се създаде единен фонд за заплащане на хонорарите по изготвените съдебни експертизи. И в тази връзка да се предприемат мерки за промени в настоящата Наредба № 2 от 29.06.2015 г. за вписването, квалификацията и възнагажденията на вещите лица, респективно проблемите във връзка с подбора на вещите лица, квалификацията и възнагажденията да се реши на по-високо нормативно ниво, с което ще се създаде всеобщ единен стандарт за работата с вещите лица в органите на съдебната власт.

Колега Лазарова.

Ангелина Лазарова: Исках само да кажа още един плюс от подобен фонд и този съществен плюс веднага ще го усетите в бюджета на системата, ако тя продължи да бъде плащането от нас, откъм съдебната система, защото в момента съдът в София дава едно възнагаждение на вещото лице, съдът в Шумен дава друго възнагаждение за същия обем работа. Естествено е, че този дисбаланс се отразява и някъде където се дават 30 лв., на друго място се дават 300 лв, за такива разлики говорим, разбирате ли? Ако бъде общ централизиран фонд правилата ще бъдат стриктни и ще се прилагат по един и

същи начин, и съответно сумите ще бъдат унифицирани, говорейки за единен стандарт. Така че аз много благодаря, че го включихме като решение. Подкрепям го напълно.

Вероника Имова: Благодаря Ви, колега.

Уважаеми колеги, благодаря ви за участието. Беше ползотворно, защото влязохме в проблемите. Благодаря ви много. Желая ви ползотворна работа и приятна почивка. За следващото заседание не знам каква ще бъде съдбата на този състав на Висшия съдебен съвет, но се надявам който и състав да бъде да продължи ползотворната работа с вас, защото вие оставате като членове на Съвета за партньорство. Да се надяваме, че ще имаме още поне една среща.

Като дата, допълнително ще бъде уговорена дата. Отворени сме за вашите предложения за дата когато ви е най-спокойно, нямате ангажменти със съдебни заседания и други професионални ангажменти, просто удобен ли е денят петък, преди обяд, както беше днес например за вас? Ако това е така...

Ангелина Лазарова: Ние сме трима човека в кабинет, така че за мен който и да е ден е неудобен и аз затова съм от вкъщи, но така или иначе се съобразявам и както виждате съм една от най-редовните участващи в заседанието.

Вероника Имова: Благодаря ви, защото практиката създава дискуссионните теми. Вашата дългогодишна практика е много важна за нас.

Благодаря ви колеги. Желая ви здраве и до нова среща. Ще получите съобщение, а следващата тема каква би могла да бъде, отворени сме, хайде днес ако нямате готовност за дневния ред за следващия път, ще го обсъдим по мейли и ще организираме дневния ред, такъв какъвто вие го искате. Ако има материали също ви обещаваме да ви изпратим. Ако пък вие имате готови формулировки във връзка с темата, която днес обсъждахме, също би било полезно, ще ги приложим към решението, което ведно с протокола ще изпратим на министъра на правосъдието. Вярвам, че това са много сериозни проблеми и не би могло да не се заемат с решаването им компетентните органи, поне ние ще настояваме, докато сме тук.

Благодаря ви много.

Колега Попова, имате ли само нещо да добавите преди да приключим, защото два пъти Ви призовавахме да дадете Вашето мнение по проблема?

Мария Попова: Честно казано нямам какво да добавя. Аз през цялото време ви слушах с интерес, беше ми полезно, но ние все още не го ползваме този регистър, мисля, че имаме някакъв проблем с това, а имам предвид и обстоятелството, че все пак нашите дела са по-специфични и вещите лица, които издирваме не винаги успяваме да ги открием в специалността, която ще ни трябват конкретно дело, така че на този етап аз нямам какво да добавя, очаквам с нетърпение да видя какво ще се случи оттук насетне с оглед

препоръките, които дадохте и изводите, които направихте, само не разбрах планира ли се следваща среща, не чух.

Вероника Имова: Благодаря Ви. В обобщение, предлагам ви следния текст за решение:

1. В поддържаната от Министерството на правосъдието Информационна система „Единен регистър на вещите лица“, съдържаща данни за вещите лица от утвърдените списъци по чл.398 от ЗСВ да се спазва изискването за извършване: своевременна техническа поддръжка на функционалностите; да се разшири възможността за повече варианти за бързо и интуитивно търсене по ключови думи; да не се допуска смесване информацията по съдебни райони и се прецизират списъците по съдебни райони; да се прави честа системна актуализация чрез обновяване на информацията за квалификацията на вещите лица в различните области на науката, техниката, изкуството с постоянно въвеждане на пълни и подробни данни за квалификацията, опита, способностите и научните им постижения.

2. Да се предприемат промени в нормативната уредба относно: регулацията на условията и реда за предложенията за включване на вещите лица в списъците и утвърждаването им от съответните комисии в органите на съдебната власт; да се въведат по-високи критерии за подбор на вещи лица, чрез единен стандарт с детайлизиране показателите, на които следва да отговарят професионалните им качества, с акцент за доказани познания и опит в практиката; единен стандарт при разчетите за оценката на вида, обема и качеството на труда им; създаване на централизиран фонд за осигуряване заплащане възнагражденията на вещите лица; антикорупционни мерки за гарантиране безпристрастни експертизи.

3. Съгласно чл.370, ал.1, т.2 и т.4, вр. с чл.368 от ЗСВ настоящото решение да се изпрати за запознаване и по компетентност от Министъра на правосъдието.

Подкрепяте ли това решение, колеги?

Мария Попова: Да. Изцяло.

Вероника Имова: Останалите колеги? – нямат възражения. Следователно, единодушно решението е прието.

Бъдещата среща би следвало да е до два месеца. Независимо какъв ще бъде съставът на този Съвет отгук насетне, с оглед приключващият мандат, Вие ще получите уведомления за следващата среща през ноември, втората половина на ноември. Отворени сме да чуем какви са вашите предложения по дневния ред за следващата среща. Това допълнително ще уточним, чрез размяна на мейли.

Мария Попова: Точно това щях да кажа, че ни предстои първа сбирка на Управителния съвет на асоциацията, която може би ще бъде в последната седмица на септември и ако се поставят някакви актуални въпроси съответно

ще ви пишем, ще ви уведомим, ще държим връзка, ще направим някакво конкретно предложение за актуална тема, която ни касае и ни интересува.

Вероника Имова: Одобрявате ли петък като дата, преди обяд? Петък?

Мария Попова: Да, да.

Вероника Имова: Независимо коя дата ще бъде точно през ноември, втората половина на ноември, за ден, в който бихме могли да заседаваме? Одобрявате ли?

Мария Попова: Разбира се. Ние сме достатъчно хора, взаимнозаменяеми, все още има някой, който да представлява Асоциацията, така че това е най-малкия проблем.

Вероника Имова: Благодаря, колеги. Желая ви здраве и до нова среща с нас или със следващия състав на Съвета. Желая ви успех!

Заседанието на Съвета за партньорство към ВСС приключи в 12.15 ч.

**СЪПРЕДСЕДАТЕЛ НА
СЪВЕТА ЗА ПАРТНЬОРСТВО
КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ: (п)**

ВЕРОНИКА ИМОВА